

fem volar estels!

La petita història dels estels

La paraula prové del grec *Komee*, que vol dir “cabellera”. Els seus orígens es trobem a l'antiga Xina cap l'any 2500aC.

Pels xinesos els estels tenien en un origen una funció espiritual de meditació. Després va tenir un ús com instrument de pesca i també com a ús militar (documentat des de el 1200aC) fins i tot com a element per volar els soldats de l'antiga Xina.

El seu ús es va estendre pel sud-oest asiàtic i també va arribar a l'Índia. De l'Índia es va estendre cap a la península d'Aràbia i el nord d'Àfrica.

A Europa els estels arriben a finals de la Edat Mitjana, així hi ha documents dels segles XIV i XV que apareixen documentats els estels amb usos militars.

Al llarg del segle XVII els estels van tenir un ús de joc infantil i no serà fins el segle XVIII amb la Il·lustració que els estels tindran un ús científic, destaquen els treballs realitzats per Benjamin Franklin amb l'ús de cometes per estudiar els fenòmens atmosfèrics lligats a la electricitat. Gràcies a aquesta experimentació amb estels Franklin va inventar el parallamps.

Al llarg del segle XIX l'ús d'estels es va estendre per estudiar l'atmosfera i ja al segle XX, vinculat amb l'aparició de l'aviació els estels tornen a tenir una utilitat militar.

Usos:

- Art de pescar
- Salvament marítim
- Meteorològic
- Fotogràfic
- Militar
- Oci

Els estels a Catalunya

La referència més antiga dels estels a Catalunya la trobem al segle XVIII. En aquells temps es van fer molt populars i no només entre la canalla.

El febrer de 1775 el seu ús es va prohibir amb l'argument que era una pràctica perillosa ja que els infants que jugaven pels terrats podien "prendre mal". El document de prohibició signat pel governador militar de Barcelona és el següent:

"ORDENO, y mando, que Persona alguna, de cualquier estado, ó condición que sea, no pueda del dia de la publicación de este Edicto en adelante hacer volar Cometa, ó Grua, ni otra cualquier parte de ella, ni consentirlo a ninguno de sus domésticos, ó dependientes bajo la pena de tres libras por cada vez, que fure hecho lo contrario".

◦Don Philippe de Cabannes, señor de Lutange (1773-1777) Capità General i Governador Militar

Més enllà del perill que pels infants suposava l'enlairament dels estels la raó de fons de la prohibició va ser la de modificar els costums i les tradicions populars per unes noves, més en sintonia amb les idees il·lustrades de l'època, tal com molt bé ho explica l'historiador Joan Ruaix a la publicació "Pedralbes" el febrer de 1988 a l'article *El control de les diversions populars a la Barcelona de Carles III*.

Durant les guerres napoleòniques es va produir una nova prohibició, i és que els estels eren utilitzats pels barcelonins per comunicar-se amb la flota anglesa que sitiava la ciutat.

Gravat de J. Coromina del setge de Barcelona el 1814

Proposta d'activitats

1. Els estels a diverses cultures del món

Proposta per a educació infantil, educació primària i primer cicle d'ESO

Treball de medi i llengua

Els estels en les diverses cultures del món: Àsia, Amèrica, Amèrica del sud...

Treball de la dimensió plurilingüe i multicultural.

La proposta és treballar els estels a les diferents cultures del món i veure quins mots designen estel en diferents països, amb quina tradició estan lligats, quina relació hi ha entre cultures...

En un planisferi situa totes les cultures que has trobat referents a com designen els estels.

Enllaços:

<http://www.wokipi.com/decouverte/kite.html>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Kite>

2. Els estels al llarg del temps

Proposta per a educació infantil, educació primària i segon cicle d'ESO

Treball de medi i segon cicle de la ESO – Ciències Socials-

La proposta és situar cronològicament la història dels estels i els usos al llarg del temps en una línia del temps

3. Els estels i l'art

Proposta per educació primària, educació secundària i batxillerat

Treball de medi, de Ciències Socials i d'història de l'art

Proposta:

Els estels també han estat un referent a la història de l'art. L'activitat proposa l'anàlisi de quatre obres d'art que tenen els estels com a referent.

Les obres triades son :

1.- L'aravada de l'estel de Lola Anglada

Segle XVIII. Avarada de l'estel

2.- La Cometa de Francisco Goya

La cometa, 1777-1778, oli sobre tela

3.- Jugando en el parque de Alejandro Pinzón

Jugando en el parque, Oli sobre tela

Fem volar estels!

4.- Los cometas de Alejandro Pinzón

Referències:

- <http://www.altresbarcelones.com/2008/12/fer-volar-estels-en-temps-de- guerra.html>
- <http://www.historiadoresdecometa.blogspot.com.es/>
- El control de les diversions populars a la Barcelona de Carles III, dins "Pedralbes", febrer de 1988